

Pensionssystemet i Island

Pensionsfondernas riksförbund

Oktober 2003

Verkst dir Hrafn Magnússon

Island i siffror

- ✓ Befolkningsantalet 1 dec 2002 288.201
- ✓ Befolkningsökningen från året innan 0,68%
- ✓ Arbetslöshet 4,1%
- ✓ Den totala arbetskraften 16-74 år 166.600
 - Sysselsatta 159.900
 - ✓ Arbetslösa 6.700

Pensionssystemets tre grundpelare

Världsbankens förslag från år 1994 :

- ❑ Den första pelaren
 - Socialförsäkringen

- ❑ Den andra pelaren
 - Pensionsfonderna

- ❑ Den tredje pelaren
 - Tilläggsbesparing

Den första pelaren: Socialförsäkringen

Ett offentligt system med obligatorisk tillhörighet

- ❖ **Syfte: Överföring av medel och solidarisk försäkring**
- ❖ **Form: Minimi basbelopp som reduceras i relation till inkomst eller ett lika stort basbelopp för alla.**
- ❖ **Finansiering: Skatter**

Den andra pelaren

Pensionsfonder

Ej offentligt system med obligatorisk tillhörighet

- ❖ **Syfte: Besparingar och solidarisk försäkring**
- ❖ **Form: Personbaserad eller arbetsrelaterad besparing**
- ❖ **Finansiering: Full fondering eller offentlig kontroll**

-

Den tredje pelaren

Tilläggs pensionssparande

Fritt system

- ❖ Syfte: Sparande och försäkring
- ❖ Personbaserad eller arbetsrelaterad besparing
- ❖ Finansiering: Full fondering.

Socialförsäkringen

- ✓ Stadgad genom lagstiftning om social försäkring 1936 med senare tillägg
- ✓ Till fullo finansierad genom kontantbeskattning.
- ✓ Statens försäkringsverk ansvarar för administreringen av den allmänna försäkringen, inkl avgörande beslut och utbetalningar.
- ✓ Arbetarskyddsstyrelsen ansvarar för arbetslöshetsersättningen.

Socialförsäkringssystemet

Folkpension:

- 67 års ålder.
- Sjöfolk från 60 års ålder om de har varit till sjöss 25+ år.
- Lika rätt för män och kvinnor.
- Fulla rättigheter kräver bosättning mellan 16 år till 67 års ålder.
- Kortare bosättning innebär proportionell sänkning av folkpensionen 67 års ålder.

Socialförsäkringssystemet

Folkpensionen indelas i följande bidrag

1. Basbelopp
 2. Inkomstgaranti
 3. Bostadstillägg
 4. Extra inkomstgaranti
- Alla bidragskategorier drabbas av reduktion beroende på eventuella övriga inkomster.

Socialförsäkringssystemet

Folkpension per månad

- Basbelopp 20.630 IKR ca 2.000 SEK
- Inkomstgaranti 38.500 IKR ca 3.900 SEK
- Bostadstillägg 16.960 IKR ca 1.720 SEK
- Extra inkomstgaranti 18.000 IKR ca 1.900 SEK
- Totalt 94.090 IKR ca 9.800 SEK
- Eller 45% av arbetarnas genomsnittslön.

Avdrag för annan inkomst

- Ingen folkpension ifall övriga inkomster uppgår till följande belopp per månad:
- Basbelopp
186.384 IKR ca 19.000 SEK
- Inkomstgaranti
123.298 IKR ca 12.500 SEK
- Bostadstillägg
123.298 IKR ca 12.500 SEK
- Extra inkomstgaranti
40.000 IKR ca 4.200 SEK

Socialför- säkringen	Pensions- fonderna	Summa eftir skatt	Differens
9.409 kr	0 kr	8.468 kr	
7.609 kr	4.000 kr	9.819 kr	<u>1.351 kr</u>
5.038 kr	8.000 kr	10.697 kr.	<u>2.229 kr</u>

Pensionsfondernas historiska översikt

- ❑ **Kollektivavtal 1969**
- ❑ a) Pensionsfonder – obligatoriskt medlemskap och fondering
- ❑ b) Fonder ökar i antal från 66 till 90
- ❑ c) Erhöll tidigare endast 17% av en arbetares lön
- ❑ **Lag om obligatoriskt medlemsskap 1974 och 1980**
- ❑ **Lag om årsredovisning och revision 1991**

Pensionsfondernas historiska översikt

Övergripande enighet kring pensionsordningen 1997:

- Ramlag reglerar pensionsfondernas verksamhet
- Fritt tilläggssparande med skattefria premieavgifter
- Överenskommelse med de offentliga funktionärerna: Full fondering och liknande förmånsinarbetning som på den privata arbetsmarknaden för nyanställda funktionärer.

Den offentliga sektorns pensionsfonder för funktionärer och bankanställda

- ✓ Äldre system har stängts för nyanställda fondmedlemmar. Detta bygger endast delvis på fondering och inarbetade pensionsförmåner räknas som proportion av den lön som betalas för funktionen i respektive fall.
- ✓ Det nya systemet bygger helt på fondering. Inarbetade förmåner baseras på inbetalda premier och reglerna följer i stort de regler som råder på den privata arbetsmarknaden.

De tre S-en!

1. Skyldighet att alla som arbetar tillhör en pensionsfond
2. Samla upp kapital, icke genomströmning av kapital
3. Solidarisk försäkring av fondmedlemmarna gällande livslång pension, förtidspension eller död.

Pensionsfondernas uppgift

- Livslång pension
- Försäkring mot nedsatt arbetsförmåga
- Försäkring pga bortgång
- Inkomstbaserad pension
- Indexbunden pension

Om medlemskap och premier

- ❖ **Alla löntagare och arbetsgivare eller driver självständig verksamhet har både en rätt och skyldighet att kunna garantera åt sig själv en pensionsordning genom medlemskap i en pensionsfond från 16 års ålder till 70 års ålder.**

Obligatoriskt pensionsförsäkring

- Minimipremien till pensionsfonderna skall motsvara 10 procent av den totala lönen för respektive arbete, tjänst eller service.
- Premien beslutas i övrigt genom speciallagstiftning, kollektivavtal, anställningsavtal eller på annat motsvarande sätt. De flesta fonderna är arbetsrelaterade som t.ex. sjöfolk, bönder, arbetare osv.

Obligatorisk pensionsförsäkring

- Minimiförsäkringen är en livslång pension från 70 års ålder. Pensionen skall minst utgöra 56% av den månadslön som utbetalats i medeltal under 40 år av pensionssparande.
- Samma minimigräns gäller för förtidspensioner. Full efterlevandepension skall minst uppgå till 50% av folk- eller förtidspension. (invalidpension).

Pensionsfonder på den öppna arbetsmarknaden

- De flesta på den öppna arbetsmarknaden börjar lyfta pension vid 67 års ålder

Flexibel avslutning på arbetsmarknaden

1. Den vanligaste formen för ändringar är att tidigarelägga pensionen till 65 års ålder eller senarelägga pensionen från 70 års ålder
2. Fondmedlemmen skall varken förlora eller tjäna extra, oavsett vilken lösning väljs
3. Inget villkor att vederbörande slutat jobba.

Pensionsfonder på den öppna arbetsmarknaden

- Åtnjuter inte lönebetalarens garantier
- Rättigheterna avgörs först och främst av den reella avkastningen i ett långt perspektiv
- Fonderna är i realiteten fasta premiefonder (defined contributions funds DC-schemes), dvs i fondmedlemmens ägo, men dock beroende av en avsevärd solidarisk försäkring inbördes bland fondmedlemmarna i fall av invalidisering (förtidspensionering) eller bortgång (död).

Pensionsfonder med lönebetalargarantier

- ❑ Pensionsfonder med fasta rättigheter (defined benefits funds DB-schemes)
Lovar givna rättigheter på basen av en bestämd premie utan hänsyn till avkastning.
- ❑ I första hand de offentligt anställda pensionsfonder

Fördelning av pensionsförmåner

- Omfattar dem som är eller har varit gifta, samboende eller registrerat partnerskap
- Båda parter måste dela sina pensionsförmåner. Man kan överföra upp till hälften av förmånerna till den andra partnern.
- Fördelningen omfattar endast upparbetade förmånder medan äktenskapet, samboendet eller det registrerade partnerförhållandet varit gällande eller kommer att gälla.

Fördelning av pensionsförmåner

- ✓ För det första kan man dela den kontanta utbetalningen av pensionen, dvs den betalning som nu sker
- ✓ För det andra kan inarbetade pensionsförmåner delas senast sju år efter att pensionsutbetalningen påbörjats och ifall hälsotillståndet förminskat utsikten för den förväntade levnadsåldern.
- ✓ För det tredje kan de pensionsförmåner delas som kommer att intjänas efter att överenskommelsen ingåtts.

Extra pensionsbesparing

- De institutioner som kan erbjuda hanteringen av extra pensionssparande är:
 - Pensionsfonder
 - Banker och sparbanker
 - Börsföretag
 - Livförsäkringsföretag

Extra pensionsbesparing

- ✓ Extra pensionsbesparingsandelen kan börja lyftas vid 60 års ålder varvid tillgodohavande medel utbetalas varje månad under minst en sju års period eller längre enligt fondmedlemmens egen önskan.
- ✓ Ifall fondmedlemmen börjar lyfta medlen senare än 60 år förkortas utbetalningsperioden i motsvarandegrad.

Extra pensionsbesparing

- Ett gott tillägg till arbetspensionen och säkrar ekonomisk trygghet vid arbetets slut.
- En bekväm besparingsform. Lönebetalaren sköter inbetalningen av besparingen till en särskild privat fond.
- Lönebetalarens och statens motprestation läggs till den egna besparingen
- Ingen kapitalskatt på ränteinkomsterna ingen förmögenhetsskatt på besparat kapital
- Uppskjuten inkomstbeskattning och i vissa fall medförande skattesänkning.

Egen besparing	Lönebetalarens motprestation enl kollektivavtal	Statens motprestation	Totalt i en särskild privat fond
0%	1%	0%	1%
2%	2%	0,2%	4,2%
3%	2%	0,3%	5,3%
4%	2%	0,4%	6,4%

Egen besparing m.v. 20.000 kr. lön	Lönebetalarens särskmotprest	Statens motprest.	Totalt i en särsk privat fond
0 kr.	200 kr.	0 kr.	200 kr.
400 kr.	400 kr.	40 kr.	840 kr.
600 kr.	400 kr.	60 kr.	1060 kr.
800 kr.	400 kr.	80 kr.	1280 kr.

Det isländska pensionssystemets huvuddrag

- ❑ Pensionssystem på tre grundpelare
- ❑ Mindre problem än på många andra håll
 - ✓ Yngre befolkning och högre pensionsålder
 - ✓ Ett starkt pensionssystem
 - ✓ Växande extra pensionssparande
 - ✓ Försäkringssystemet och pensionsfondernas regler uppmuntra inte till tidig pensionering.

Pensionsfonderernas riksförbund

- Grundades vid riksstämma den 18. december 1998

Pensionsfondernas riksförbund

- ❑ Pensionsfondernas riksförbunds uppgift är bl a att på alla sätt slå vakt om medlemmars intressen i pensionsfonderna och att föra deras talan gentemot myndigheterna och andra intresseparter.
- ❑ 46 pensionsfonder med över 99% av pensionsfondernas tillgångar är medlemmar i Pensionsfondernas riksförbund.
- ❑ Pensionsfondernas riksförbunds tillgångar var 676 miljarder IKR, ca 68 miljarder SEK vid årsskiftet 2002.

Pensionsfondernas riksförbund

www.ll.is

- ✓ På riksförbundets hemsida publiceras bl a nyheter angående pensionsfrågor i Island och utomlands på isländska och engelska.

Tack så mycket !

